

s t a d i a

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

LAULAEN ILOA SAAMME

Lapsen ja vanhemman varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen musiikin
keinoin

Musiikin koulutusohjelma
Varhaisiän musiikkikasvatus
Opinnäytetyö
31.3.2008

Jenni Paaso
Tiina Rekki

Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto Musiikkipedagogi
Tekijä Jenni Paaso ja Tiina Rekki		
Työn nimi ”Laulaen iloa saamme” – Lapsen ja vanhemman varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen musiikin keinoin		
Työn laji Opinnäytetyö	Aika Huhtikuu 2008	Sivumäärä 32+2+lauluvihko ja cd-levy
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Toteutimme opinnäytetyön yhteistyössä Tikkurilan neuvolan kanssa. Työn tarkoituksena on kannustaa vanhempia käyttämään musiikkia arjen toiminnassa lapsen kanssa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin monimuototyönä. Se sisältää ”Laulaen iloa saamme” lauluvihkon leikkiohjeineen. Mukaan on liitetty cd-levy, jossa kaikki vihkon laulut on soitettuna ja laulettuna. Keräsimme lauluja tilanteisiin, joita vanhemmat kohtaavat päivittäin lastensa kanssa. Näitä tilanteita ovat mm. pukeminen, kylpeminen ja nukuttaminen. Sovitimme, harjoittelimme ja äänitimme kappaleet yhdessä muutaman opiskelutoverimme kanssa. Testasimme vihkon sisältöä käytännössä toteuttamalla musiikkituokion neuvolan vanhempi-lapsiryhmässä.</p> <p>Opinnäytetyö sisältää raportin kaikista työvaiheista, yleistä tietoa vanhemman ja lapsen varhaisesta vuorovaikutuksesta sekä tietoa siitä, millä tavoin musiikki tukee lapsen kehitystä.</p> <p>Ennen opinnäytetyön toteuttamista kartoitimme tarpeen lauluvihkolle vanhempien haastattelujen avulla. Neuvolassa tehtyjen haastattelujen pohjalta huomasimme, että vanhemmat kaipaavat rohkaisua laulamiseen. He myös toivoivat laulujen mukaan nuotteja ja äänitteen, joka auttaisi laulun omaksumista.</p> <p>”Laulaen iloa saamme” lauluvihko on tarkoitettu lapsiperheille. Vihko on suunniteltu musiikkituokiomuotoon. Useiden leikkiohjeiden ansiosta sitä voidaan soveltaa vanhempienkin lasten kanssa. Lauluvihkoa voivat hyödyntää esimerkiksi kasvatuksen ammattilaiset päiväkodissa tai iltapäiväkerhossa.</p>		
Esitys/Produktio ”Laulaen iloa saamme” - Lapsen ja vanhemman varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen musiikin keinoin		
Säilytyspaikka Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia kirjasto/ Ruoholahti		
Avainsanat Vanhemman ja lapsen vuorovaikutus, varhaisiän musiikkikasvatus, lasten laulut, neuvola		

Degree Programme in Classical Music		Degree Music pedagogue or Musician	
Author Jenni Paaso and Tiina Rekki			
Title "Joy by singing" - How to support early communication between the child and the parent with music			
Type of work Thesis	Date April 2008	Pages 32 + 2 appendices + songbook + cd	
<p>ABSTRACT</p> <p>We accomplished our thesis in association with the Tikkurila Mathernity Clinic. The purpose of the thesis is to encourage parents to use music in everyday life with the child.</p> <p>Thesis was carried out through multiple works. It includes a songbook "Joy by Singing" with instructions on how to play them. It also includes a cd-record with all the songs played and sang. We collected the songs for day-to-day situations such as dressing, bathing and putting to sleep that parents confront together with their children. We arranged, practised and recorded the songs with some of our colleagues. We tested the contents of the Songbook in practise by organising an event in the Tikkurila Mathernity Clinic parent-child group.</p> <p>The thesis is comprised of a report of all the work phases, general information on the early communication between the parent and the child as well as information on the ways music supports the development of the child.</p> <p>Before initiating the work we assessed the need for such a book through interviews. On the basis of interviews we did in the Tikkurila Mathernity Clinic we found out that parents need encouragement for singing. The parents also hoped for notes and a record to be attached to the songs to help them to learn them.</p> <p>The songbook "Joy by singing" is targeted at families with small children. It is planned to be used during musical moments. Due to various playing instructions it can also be used with older children. Also the professional staff in kindergardens and other childcare institutions can use the songbook as well.</p>			
Work / Performance / Project "Joy by singing" - How to support early communication between the child and the parent with music			
Place of Storage Helsinki Polytechnic Stadia library/Ruoholahti			
Keywords Early communication between the parent and the child, early childhood music education, children songs, Mathernity Clinic			

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	1
2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT.....	3
2.1 Vanhemman ja lapsen vuorovaikutus.....	3
2.2 Lapsen kehityksen tukeminen musiikin avulla.....	4
2.3 Lastenlaulumateriaalin tarkastelua.....	6
2.4 Lauluvihkon tarpeellisuus neuvolaan.....	7
3 PROJEKTIN SUUNNITTELU JA TYÖVAIHEET.....	9
3.1 Työn lähtökohtia.....	9
3.2 Yhteys neuvolaan ja haastattelu.....	9
3.3 Laulujen valinta.....	10
3.4 Musiikkituokio neuvolassa.....	11
3.5 Laulujen sovitukset.....	12
3.6 Levyn työstäminen.....	12
3.7 Äänitys.....	13
4 LAULUVIHKON SISÄLTÖ JA SOVITUKSET.....	15
4.1 Hii-o-hoi.....	15
4.2 Pukemislaulu.....	17
4.3 Aa aa pullalasta.....	18
4.4 Kiirun kaarun.....	19
4.5 Missä on peukalo.....	21
4.6 Jamppadideidaa.....	22
4.7 Tuuti lullan lasta.....	24
4.8 Vauvahieronta.....	25
5 NEUVOLATUOKIO.....	26
5.1 Suunnittelu.....	26
5.2 Toteutus ja arviointi.....	27
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	31

LÄHTEET

LIITTEET

Liite 1. Haastattelulomake neuvolaan

Liite 2. Tuntisuunnitelma

Liite 3. Lauluvihko + cd-levy

1 JOHDANTO

Teimme opinnäytetyön yhteistyössä Tikkurilan neuvolan kanssa. Hankkeen tavoitteena on kannustaa alle kolmevuotiaiden lasten vanhempia laulamaan lapsilleen. Työ sisältää lauluvihkon, cd-levyn sekä raportin työvaiheista. Työhön liittyy lauluvihkon aineiston testaus neuvolassa.

Aloitimme työn niin että selvitimme Tikkurilan neuvolassa haastatteluiden avulla vanhempien laulamista lapsilleen. Selvityksiemme pohjalta laadimme lauluvihkon helpottamaan vanhempien arkea lastensa kanssa. Vihkon nimeksi tuli Laulaen iloa saamme, koska vihkon tarkoituksena on tuottaa iloa ja helpotusta vanhempien ja lasten jokapäiväiseen arkeen laulun avulla. Laulujen tarkoitus on sekä kannustaa vanhempia laulamaan että helpottaa arjen tilanteita musiikin avulla. Omassa työssämme varhaisiän musiikkikasvattajina olemme huomanneet musiikin voiman. Musiikki saa usein lapsen huomion pois ikävistä tilanteista ja rauhoittaa. Laulaminen tuottaa myös hyvää mieltä ja vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Teimme vihkon lauluihin leikkiohjeet, nuotit ja sovitukset, ja äänitimme cd-levyn helpottamaan laulujen omaksumista. Niiden avulla voi laulaa, liikkua, kuunnella ja soittaa. Testasimme aineistomme käytännössä järjestämällä neuvolassa 45 minuutin mittaisen musiikkituokion lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Haastatteluiden tuloksena huomasimme, että vanhemmat eivät välttämättä laula lapsilleen päivittäin. Vanhemmat kertoivat, että he eivät mielestään ole musikaalisia eivätkä osaa laulaa. He kokivat, etteivät muista lauluja eivätkä osaa soveltaa niitä käytäntöön. Tämän tiedon pohjalta kokosimme vihkoon lauluja päivittäisiin tilanteisiin. Laulaen iloa saamme on suunniteltu musiikkituokion muotoon. Lauluvihkoa voidaan käyttää myös esim. lastentarhassa tai kerhossa musiikkihetkenä. Hyvä ja monipuolinen musiikkituokio sisältää laulua, soittoa, liikuntaa ja kuuntelua. Näitä hyödyntämällä annamme lapselle kokonaisvaltaisen musiikkielämyksen.

Koemme työn tarpeelliseksi, sillä tehokkuutta korostavan yhteiskunnan luoman kiireen keskellä helposti unohtuu, että lapsen tarvitsemat elämykset ovat hyvinkin pieniä ja jokainen vanhempi pystyy vaikuttamaan niihin esimerkiksi itse keksimänsä yksinkertaisen sävelmän avulla. Vihkon laulujen avulla saadaan helpotusta ja

hauskuutta perheen yhteisiin retkiin ja matkoihin. Lauluvihkomme on kevyt ja helppo kuljettaa mukana.

Olemme yhdessä suunnitelleet työn sisällön sekä asioiden etenemisjärjestyksen. Koko työ on kirjoitettu ja korjattu yhdessä. Molemmat osallistuivat lauluvihkon, cd-levyn, neuvolatuokion sekä haastattelujen suunnitteluun ja toteutukseen.

Luvussa kaksi syvennymme äidin ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen. Tarkastelemme musiikin hyötyjä ja laulamisen tarpeellisuutta. Esittelemme myös lastenlaulukirjoja. Luvussa kolme kuvaamme projektin suunnittelua ja työvaiheita. Luku neljä käsittää lauluvihkon sisällön ja sovitukset. Viidennessä luvussa käymme läpi neuvolatuokion toteutusta ja arviointia. Luvussa kuusi pohdimme työn tekemisessä ilmenneitä haasteita, ongelmia ja onnistumisia.

2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Vanhemman ja lapsen vuorovaikutus

On tutkittu, että kohdussa oleva lapsi aistii jo kolme–neljä kuukautta ennen syntymäänsä ympäristön äänet, tunnistaa äidin äänen ja puhetyylin. On todettu, että lapset, jotka ovat kokeneet musiikkia sikiöaikana, ovat kuuden viikon ikäisenä olleet vastaanottavaisempia musiikille ja aktiivisempia musiikillisille ärsykkeille kuin ne lapset, joilla ei ole ollut tällaista kokemusta. Musiikillisia ärsykeitä voivat olla esim. laulumusiikki, kuten kehto- ja lastenlaulut. On myös todettu, että kun pikkulapsi asetetaan alttiiksi äidin äänelle ja vieraan naisen äänelle, lapsi valitsee mieluummin äidin äänen kuin vieraan aikuisen äänen. (J. Jordan-DeCarpo & J. A Nelson 2002, 213.)

Vauva ja vanhempi tarvitsevat yhteistä aikaa. Vanhemmalla tulisi olla aikaa havaita ja ottaa vastaan vauvansa antamia merkkejä kuten katsetta, kosketusta, ääntelyä, itkua ja naurua. Vähitellen vanhempi alkaa ymmärtää, miltä vauvasta tuntuu, ja vauva tuntee olonsa ymmärretyksi. Vuorovaikutussuhde vahvistuu. Laulaminen ja kosketus ovat myös luonnollisia keinoja vahvistaa vanhemman ja vauvan välistä vuorovaikutussuhdetta. (Niemelä, Siltala & Tamminen 2003, 27-28.)

Lapsia on aina vaistonvaraisesti heijattu sylissä, lohdutettu taputellen ja nukutettu heilutellen lastenvaunuissa. Olemme körötelleet pientä lasta polvella, opetelleet sormien nimiä, leiponeet pullia yhdessä jne. Näissä tilanteissa olemme huomaamattamme laulaneet omatekoisia sävelmiä tai perittyjä loruja tai pieniä lauluja. Tasaisesti toistuva heijausliike ja rakkaan aikuisen syli tuovat lapselle turvallisuuden tunteen ja mielihyvän, johon on helppo nukahtaa tai jonka jälkeen voi jatkaa leikkiään pahan mielen hävittyä. Lapsi, jolle on laulettu ja loruiltu paljon, oppii matkimaan laulamista jo samanaikaisesti kun opettelee puhumaan. Kehitys on hidasta, mutta varmaa. (Ollaranta & Simojoki 1989, 120.)

Kehtolaulut ovat vauvan ensimmäinen elävän musiikin kokemus. Niihin liittyy musiikin lisäksi paljon muutakin: toisen ihmisen läheisyys, lämpö ja vanhemman sydämen lyöntien tasainen syke. Lähellä olevan vanhemman ääni käy vähitellen tutuksi ja lisää turvallisuuden tunnetta. On yhdentekevää onko vanhempi musikaalinen vai ei, tärkeintä on että laulaa lapselleen ja on tämän lähellä. (Krokmors 1985, 10.)

Syliin ottaminen ja tuudittelu on luontevin tapa rauhoittaa vauva. Hidasrytmisen taputtelu vaikuttaa lapsen tyyntäytävästi, nopeampi puolestaan nostaa lapsen vireystilaa, mutta liian nopea taputus tekee vauvan ärtyisäksi (Sinkkonen 1995, 24-25). Tämän takia rentoutushetkissä ja vauvahieronnassa on erittäin tärkeää, että ympäristö on rauhallinen ja toimintaan on varattu riittävästi aikaa. Vanhemmalla on oltava tarpeeksi rauhalliset liikkeet ja varmat otteet.

Ensimmäisen kahden–kolmen kuukauden aikana lapsen osaaminen kehittyy niin, että hän oppii vähitellen muodostamaan yksittäisistä irrallista äänistä melodiaa. Jos lapselle lauletaan ensimmäisten kuukausien aikana vaihtelevia rytmejä ja melodisia lauluja, hänen sanavarasto kehittyy monipuoliseksi. (H. Papousek 1996, 48)

Kehtolaulua laulettaessa lyhyiden ja terävien sanojen toistaminen esim. ”*nuku jo, nuku jo*” ei toimi yhtä hyvin kuin hitaasti ja rauhallisesti laulettu fraasi. Laulujen ei tarvitse olla valmiiksi sävellettyjä. Jokainen vanhempi voi itse keksiä laulunsa tai esimerkiksi toistaa yhtä lausetta äänen korkeutta hiukan muuttaen esim. ”*tuu, tuu, tuu, tuu, Tuula kohta nukkuu*”. (Krokkfors 1985, 10.)

Vuorovaikutus kehittää lapsen tiedollista kehitystä ja oppimista. Vanhemmilla on näin ollen tärkeä rooli lapsen esikuvana, kielellisen kehityksen tukijana ja kasvattajana. Kehtolaulujen laulaminen säännöllisesti lapselle edistää tämän kielellistä kehitystä. (H. Papousek 1996, 38, 44-45.)

2.2 Lapsen kehityksen tukeminen musiikin avulla

Jokeltelu on lapsen varhainen puhumisen ja laulamisen harjoittelumuoto. Lapsen tulee saada kokeilla rauhassa äänensä mahdollisuuksia. Vanhemmat edesauttavat puheenkehitystä vastaamalla lapsen jokelteluun keskustelemalla tai laulaen. Luontevimmin vauvoille jutellaan ja lauleskellaan erilaisissa perushoitotilanteissa. Laulamiselle sukua ovat rytmikkäästi lausutut lorut. Alle kolmevuotiaiden olisi puheenkehityksen vuoksi saatava kokemuksia monenlaisista loruista. Ne ovat myös varhaista musiikkiliikuntaa ja kehittävät lapsen ja aikuisen välistä fyysistä yhteyttä. (Krokkfors 1985, 28-29.)

Loruilu ja laulaminen lapsen kanssa edistävät tämän kielellistä kehittymistä sekä puheen oppimista. Kuunnellessaan aikuisen selkeää ja rytmikästä puhetta ja laulua, lapsi oppii uusia sanoja. Aikuisen selkeä ja rauhallinen puhe on tärkeä malli lapselle oikean

kuulokuvan syntymiseksi ja virheettömän ääntämisen oppimiseksi. (Lampi 1980, 48-50.)

Lauluvihkoomme on valittu kaksi liikuntapainotteista laululeikkiä. Niiden harjoittaminen on tärkeää karkeamotoriikan kehittymisen kannalta. Suurten lihasten koordinaatio kehittyy toistamalla samoja liikkeitä. Tämä motorinen kehitys on kahden vuoden iässä edennyt niin pitkälle, että lapsi hallitsee liikunnallisten taitojen perusmallit; kävelemisen ja juoksemisen (Lindevall 2007). Tämän vuoksi olemme suunnitelleet vihkoon ohjeet myös itse liikkuvalla lapselle.

Suurten lihasten koordinaation kehittymisen jälkeen kehittyvät pienten lihasten hienomotoriikka, jolloin liikesuoritus tulee täsmälliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Pienillä lihaksilla tarkoitetaan mm. silmien, käsien ja jalkojen koordinaation kehitystä. Silmien ja käsien yhteistyötä voi harjoittaa musiikinopetuksessa soittamisen avulla. Ensimmäisinä elinkuukausina aivokuori ei pysty vielä kontrolloimaan aivojen toimintoja. Liikkeet ovat automaattisia ja refleksinomaisia (Lindevall 2007). Luonnollista tarttumisrefleksiä hyödyntäen pystytään hyvinkin pienillä vauvoilla harjoittamaan soittamista marakassien avulla. Marakassi pysyy tiukasti lapsen kädessä ja vanhempi voi auttaa soittamista heiluttamalla lapsen kättä.

Nykyajan lapset syntyvät ääniä tulvivaan maailmaan. Heidän kuuntelutaitonsa kehitystä on välttämätöntä tukea osana varhaista musiikinopetusta. Kuunteleminen ja kuuntelemisen taito on kaiken toiminnan lähtökohta ja oppimisen perusedellytys. Aktiivisen kuuntelun harjoittaminen tukee kokonaisvaltaisesti lapsen tiedollista, psykomotorista ja tunne-elämän kehittymistä. Kuuntelu edistää musiikillista ajattelukykyä (asioiden havainnointi, tunnistaminen, erottelu, vertailu ja yhdistäminen). Lapselle tulee tarjota kuunteluvirikkeitä, jotka ohjaavat heitä vastaanottamaan sekä arvostamaan kuulemaansa. (Linnakivi, Tenkku & Urho 1994, 219-220.)

Musiikinopetuksessa kuuntelua voidaan harjoitella aktiivisesti. Aktiivisen kuuntelun lajeja ovat luova, keskittynyt ja sisäinen kuuntelu. Luovan kuuntelun avulla ilmaistaan musiikin herättämiä mielikuvia liikkuen, tanssien, soittaen, piirtäen ja maalaten. Apuna voidaan käyttää käsinukkeja, huiveja ja palloja. Keskittyneessä kuuntelussa tarkkaillaan musiikin elementtejä: rytmin ja voimakkuuden vaihteluita (hidas-nopea, hiljainen-voimakas jne). Sisäinen kuuntelu syntyy mieli- ja muistikuvien perusteella ilman ulkoista ärsykettä. Leikki-ikäinen lapsi pystyy jo laulamaan ja kuulemaan sävellyksiä

mielessään. Aluksi laulua lauletaan ja leikitään. Vähitellen jätetään säe kerrallaan laulua pois, mutta leikki jatkuu. Lapsi laulaa laulua mielessään, jolloin harjoitetaan sisäistä kuuntelua. (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen & Mäkinen 2001, 91; Linnakivi, Tenkku & Urho 1994, 219-220.)

2.3 Lastenlaulumateriaalin tarkastelua

Lastenlaulukirjoja on tehty paljon. Ne ovat usein isoja ja niihin on koottu aakkosjärjestyksessä paljon erilaisia lauluja lapsille. Nuottikirjan ja cd-levyn sisältäviä lastenlaulukokoelmia ovat esim. Satu- (Sopanen & Korolainen 1999), Leikki- (Sopanen & Kaikkonen 2001) ja Lystitunti (Sopanen & Kaikkonen 2006) sekä Vauvan vaaka (Perkiö & Huovi 2002). Tutkiessamme kirjoja huomasimme, että Satutunti sisältää alkulaulun ja soittolaulun sekä paljon erilaisia lauluja, jotka liittyvät kirjan satuihin. Leikki- ja Lystitunti on tehty musiikkituokiomuotoon. Kirjat alkavat alkulaululla, välissä tulee laululeikkejä kuvitettuihin leikkiohjeineen sekä liikuntoja ja rentoutuslaulu. Kirjat loppuvat hyvästelylauluun. Samantyylistä rakennetta käytetään musiikkileikkikoulutunnilla. Kaikki Sopasen tekemät kirjat on tarkoitettu leikki-ikäisille lapsille.

Vauvaperheille suunnattua materiaalia on paljon. Tällaisia ovat mm. Vauvakulta (Alho 1998), Vauvojen laulut (Hongisto-Åberg, Viitaila-Pulkkinen & Louhi 1990), Vauvojen laulun aika (Alho, Hautsalo & Perkiö 2000), Körö körö (Krokkfors, Laaksonen & Salo 1991) sekä Vauvan Vaaka. Vauvakulta sisältää useita kymmeniä lauluja ilman leikkiohjeita. Kirjassa on myös muutama loru. Kirja sisältää perinteisiä lauluja ja uudempia sävellyksiä. Laulut ja lorut on luetteloitu aihepiireittäin mm. hellittely-, herätys-, toiminta- ja eläinlauluihin. Kirjasta löytyy myös lauluja juhlatilanteisiin ja iltahetkiin.

Vauvojen laulut on suunnattu alle kolmevuotiaalle, mutta lauluja voi soveltaa kaiken ikäisille. Suurin osa näistä on eri maiden kansanlauluja, joihin on tehty suomalaiset sanat. Jokaiseen on tehty leikkiohjeet. Kirja sisältää muutaman lorun. Lauluja löytyy köröttelyyn, soittoon, liikuntaan, rentoutukseen ja sylittelyyn.

Vauvojen laulun aika on kattavin kirja vauvaperheille. Siinä on laulujen, leikkien ja lorujen lisäksi perehdytty vauvan kehitysvaiheisiin nollasta kahteen vuoteen. Kirja sisältää vinkkejä vauvaryhmän ohjaamiseen ja tuntisuunnitelmaesimerkkejä. Vauvojen laulun aika - kirjassa on lisäksi kuunteluesimerkkejä klassisen laulun teoksista ja ohjeita

niiden hyödyntämiseen musiikin keinoin. Lauluja ja loruja on monipuolisesti laidasta laitaan.

Körö körö sisältää lystiä ja leikkiä alle kolmevuotiaiden lasten perheille. Kirjan laulut on jäsennelty lapsen ikävuosien ja -kuukausien mukaan. Jokaisen iän yhteydessä on kerrottu faktatietoa lapsen kehityksestä tämän kauden aikana. Seuraaville sivuille on kerätty kyseiseen ikään sopivia lauluja ja loruja sekä perinnetietoa mm. saunomisesta, pesemisestä, vaatetuksesta ja itkusta.

Vauvan vaaka on laaja musiikkivihko, joka sisältää uusia sävellyksiä. Vihkoon kuuluu cd-levy, jossa on kaikki laulut laulettuna ja soitettuna. Kirja on jatkoa samannimiselle runokirjalle. Vauvan vaaka alkaa johdantotekstillä, jossa kerrotaan musisoimisesta vauvan kanssa kirjan lauluja hyödyntäen. Vihko sisältää sanat, soinnut, nuotit ja leikkiohjeet jokaisesta laulusta. Joukkoon on lisätty myös runoja. Lauluja ja loruja on tehty erilaisiin tilanteisiin, kuten köröttelyyn, liikkumiseen, kosketukseen, hierontaan ja tuuditukseen.

Lastenmusiikkimateriaalia on olemassa valtava määrä. Tämän takia oli haastavaa ruveta koostamaan uutta lauluvihkoa. Olemme kuulleet pienten lasten vanhemmilta, sekä nähneet käytännössä, kuinka musiikki rauhoittaa ärtynyttä lasta ja saa huomion pois ikävästä tilanteesta. Halusimme kerätä lauluja helpottamaan näitä tilanteita. Valitsimme vihkoon seitsemän omasta mielestämme käytännöllistä laulua ja kokosimme ohjeet vauvahierontaan. Pyrimme lauluvihkossa kannustamaan vanhempia helpottamaan päivittäisiä askareita laulun ja leikin avulla. Vihko sisältää vanhemmille mahdollisesti jo tuttua materiaalia. Tuoreutta lauluvihkoon tuo kaksi uutta sävellystä sekä yksi vanhaan loruun tehty laulumelodia. Vihko sisältää laulun köröttelyyn, liikkumiseen, kontaktileikkiin, pukemistilanteeseen, kylpemiseen ja nukuttamiseen. Halutessaan lauluihin voi yhdistää soittamisen.

2.4 Lauluvihkon tarpeellisuus neuvolaan

Äitiyspakkauksen liitteenä tulee kirja vanhemmille ja lapselle. Se uusiutuu joka vuosi. Tarkastelimme vuonna 2004 ilmestynyttä Taikatanssi kirjaa (WSOY 2004), joka on osana tutkimuksiin perustuvaa vuorovaikutuskirjojen sarjaa. Se opastaa, miten aikuinen ja vauva voivat liikkua yhdessä. Taikatanssi on kovakantinen teos, jossa on värikkäitä kuvia. Takakannessa on kerrottu kuinka kirja tukee alle yksivuotiaan motorista kehitystä ja varhaista vuorovaikutusta liikkumisen avulla. Kirjaa on ollut tekemässä mm.

psykiatri, lääkäri, terapeutti ja koreografi. Sisältö käsittää vinkkejä motorisen kehityksen tukemiseen esim. (2) ”*Vaihtaessasi vaippaa kutita hiuksillasi tai nenälläsi vauvan paljasta masua...*” jne. Kirjassa on toisella sivulla värikäs kuva ja viereisellä sivulla ohje motoriikan kehittämiseen. Ohjeet ovat asiallisia, mutta olisimme kaivanneet viereiselle sivulle esim. laulun tai lorun, jossa voisi hyödyntää kyseistä ohjetta. Mielestämme kirjassa voisi olla myös jokin tarina ohjeiden tukena. Jotkut tuntemamme vanhemmat eivät ole olleet tyytyväisiä kirjan sisältöön. Heidän mielestään sitä on ollut todella vaikea käyttää, vaikka lapset innostuvatkin sen kuvista. Kirjan ymmärtämistä ja käyttöä olisi voinut helpottaa, jos saatavilla olisi ollut muutkin sarjan kirjat. Kirjasarjaan kuuluu Syliseikkailu, Loruleikki, Rymyretki ja Hyrinähetki. Kokonaisuudessaan sarja antaa ohjeita vanhemman ja lapset väliseen vuorovaikutukseen. Kirjat sisältävät loruja ja ohjeita, mutta niissä ei ole laulunsanoja eikä nuotteja.

Haastatellessamme Tikkurilan neuvolan johtajaa hän kertoi, että heidän työnkuvaansa kuuluu antaa vanhemmille ainoastaan terveydenhoitoon, kasvuun ja kehitykseen liittyviä neuvoja. Resurssit eivät riitä musiikin käytön kannustamiseen. Neuvolan henkilökunnan näkökulmasta tarvittaisiin musiikinalan ammattilaisia opastamaan musiikkikasvatuksessa.

Laulaen iloa saamme -vihko ja sen avulla toteutetut musiikkituokiot sopisivat neuvoloihin. Neuvolan kautta olisi mahdollisuus tavoittaa perheitä, joilta puuttuvat keinot musiikin hyödyntämiseen kasvatuksessa. Laulujen ja leikkien avulla voidaan helpottaa arkipäivän tilanteita mm. pukemista, syömistä, vaipanvaihtoa ja vahvistaa vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Tuokioita olisi hyvä olla säännöllisesti esim. kerran viikossa. Näin vanhemmat omaksuisivat laulut ja tottuisivat musiikin käyttöön lapsen kanssa.

Voisimme käydä pitämässä infotilaisuuksia vanhemmille ja kasvatusalan ammattilaisille. Luennot käsitelisivät lapsen ja kasvattajan välisen varhaisen vuorovaikutuksen tukemista musiikin keinoin. Lähdemateriaalina voisimme käyttää mm. lastenlauluvihkoamme, erilaisia tutkimuksia musiikin vaikutuksesta lapsen varhaisikäen sekä muita aiheeseen liittyviä teoksia. Laulaen iloa saamme vihkoa voisi tarjota myös äitiyspakkauksen liitteeksi. Vanhemmat voivat poimia vihkosta ainoastaan kehitystä tukevan tiedollisen asian, mikäli eivät halua käyttää sitä muuten.

3 PROJEKTIN SUUNNITTELU JA TYÖVAIHEET

3.1 Työn lähtökohtia

Halusimme tehdä jotain, mistä olisi hyötyä lapsille ja aikuisille. Huomasimme, että on olemassa paljon musiikkimateriaalia lapsille. Vastaavanlaisia tutkimuksia musiikin vaikutuksesta varhaislapsuuteen on kuulemamme mukaan vuosien varrella tehty, mutta emme löytäneet niistä raportteja.

Musiikkimateriaalia on olemassa runsaasti. Tämän takia oli vaikea rajata ikäryhmää ja valita sopivia kappaleita. Päädyimme kokoamaan lauluja ja leikkiohjeita sisältävän vihkon ja cd-levyn. Tällainen materiaali voisi kannustaa vanhempia laulamaan. Cd-levy auttaisi niitäkin vanhempia omaksumaan lauluja, jotka eivät lue nuotteja.

Halusimme keskittyä vihkossamme alle kolmevuotiaisiin lapsiin, koska olemme huomanneet kuinka suuri vaikutus musiikilla on varhaislapsuudessa. Vanhempi on ensisijainen välittäjä lapsen ja musiikin välillä. Lapsi kokee kaiken vanhemman kautta. Opintojen ja oman opetustyömme myötä meillä on kokemusta varhaisiän musiikkikasvatuksesta. Alle kolmevuotiaat lapset tuntuivat siksi luontevalta ikäryhmältä ja siitä kehittelimme aiheen opinnäytetyöhön. Vihkoon on koottu lauluja vanhemmalle ja lapselle arkipäivän mahdollisiin hankaliin tilanteisiin, joita ovat esimerkiksi pukeminen.

Päätimme suunnata työmme niille, jotka eivät käy musiikkileikkikoulussa ja joilta puuttuvat keinot musiikkikasvatukseen. Näitä perheitä arvelimme löytyvän neuvolasta. Tarkoituksena on kannustaa lasten vanhempia laulamaan lapsilleen ja tuoda musiikki osaksi heidän jokapäiväistä arkeaan.

3.2 Yhteys neuvolaan ja haastattelu

Mietimme yhdessä, missä saisimme yhteyden lapsiperheisiin. Päädyimme Tikkurilan neuvolaan. Tiedustelimme neuvolan johtajalta kiinnostusta työmme aiheeseen. Vastaanotto oli positiivinen ja työstimme haastattelurunkoa neuvolassa käyville vanhemmille (liite 1).

Haastattelussa kartoitimme vanhempien laulamista, vihkon tarpeellisuutta sekä toiveita sen sisällön suhteen. Valitsimme haastattelun menetelmäksi, koska emme luottaneet, että vanhemmat palauttavat lomakkeen jos vain annamme sen heille kotiin mukaan.

Haastattelimme yhtätoista neuvolassa asioivaa vanhempaa. Haastattelut tapahtuivat neuvolan aulassa. Tiina tiedusteli vastauksia vanhemmilta ja Jenni kirjoitti ne ylös. Näin saimme suorat ja tarkennetut vastaukset. Yksi haastattelu kesti muutaman minuutin. Haastattelujen pohjalta saimme selville, että suurin osa vanhemmista laulaa lastensa kanssa lähinnä nukutusilanteessa. Lauluvihjeitä tarvittiin erityisesti perushoitotilanteisiin kuten vaipanvaihtoon, syömiseen ja pukemiseen. Apua kaivattiin erityisesti hankaliin tilanteisiin, jolloin vauva hermostuu. Neljä vanhempaa kertoivat laulavansa lapsilleen päivittäin. Äidit, jotka kertoivat laulavansa lapsilleen, kokivat sen parhaaksi tavaksi saada lapset keskittymään tilanteisiin. Eräs vanhempi kertoi, että äidin laulaessa lapsi rauhoittuu yleensä kuuntelemaan. Yksi äiti kertoi jopa laulavansa ja soittavansa itse keksimiään lauluja. Melkein kaikki haastattelemamme vanhemmat lauloivat useimmiten unilauluja ja leikkilauluja. Kaikki vanhemmat kannustivat lauluvihkon tekemiseen ja toivoivat siihen cd-levyä, jotta laulujen omaksuminen olisi helpompaa.

Kuulimme vanhemmilta, että äitiyspakkauksen mukana ei tule musiikillista materiaalia. Monet musiikista kiinnostuneet vanhemmat eivät ehkä muista lapsuutensa lauluja tai eivät osaa käyttää niitä. Näistä tiedoista motivoituneina kokosimme vihkoon lauluja leikki-ohjeineen sekä ohjeita, miten niitä voi hyödyntää joka päivän arkitilanteissa.

3.3 Laulujen valinta

Halusimme koota vihkoon helppoja, yksinkertaisia lauluja, joita vanhempien olisi mukava laulaa. Kansansävelmät sopivat tähän tarkoitukseen hyvin eikä tekijänoikeudellisia ongelmia syntyisi. Vihkon tarkoitus on kannustaa vanhempia laulamaan lapsilleen ja helpottaa perushoitotilanteita, jolloin musiikki tulee osaksi jokapäiväistä arkea. Halusimme kertoa vanhemmille vihkon avulla, että syömiset, pukemiset, vaipan vaihdot ja kylvettämiset sujuvat paljon mukavammin laulaen ja leikkien. Vihkosta ja cd-levystä tulisi eräänlainen selviytymispaketti vanhemmille. Sen avulla houkutellaan ja totutellaan ottamaan musiikki osaksi elämää. Kun vanhemmat laulavat vihkon lauluja, he toivottavasti rohkaistuvat keksimään omia sävelmiä ja leikkejä sekä hyödyntävät lapsen kanssa itselleen muitakin tuttuja lauluja.

Kehitimme jokaiseen lauluun oman leikki-ohjeen, jotta lauluja olisi helppo ja mukava käyttää. Leikki on lapselle luonnollinen kommunikointikanava ja sen takia sitä on hyvä yhdistää lauluihin. Se on lapsen omaehtoista toimintaa, joka tuottaa lapselle iloa ja

mielihyvää. Leikin avulla lapsi tutustuu häntä ympäröivään maailmaan ja harjoittaa taitojaan. Se auttaa lasta ymmärtämään ja oppimaan uusia asioita (Hakulinen 2004, 11-12).

Valitsimme lauluihin yleisempiä perushoitotilanteita. Näitä ovat mm. pukeminen, kylvettäminen, nukuttaminen ja vaipanvaihto tai vastaavat tilanteet, joissa ollaan läheisessä kosketuksessa lapsen kanssa. Näihin tilanteisiin löysimmekin sopivat kappaleet. Pukemislaulu (Kaikkonen, Ollaranta, Sopenen & Tharmaratnam 2001, 19) oli sopiva pukemistilanteeseen. Aa aa pullalasta (Kaikkonen, Ollaranta, Sopenen & Tharmaratnam 2001, 29) sopi kontaktileikkiin ja hellittelyyn. Ennen työn aloittamista olimme ajatelleet kylpemiseen Jennin tekemän Hii-o-hoi -laulun. Kehitimme siitä myös liikuntaleikin. Missä on peukalo (Ollaranta & Simojoki 1994, 50) oli luonteva valinta sormileikkiin. Kiirun kaarun (Ollaranta & Simojoki 1984, 21) tuntui mukavalta körötykseen, missä lapsi istuu vanhemman sylissä. Ystäviemme tekemä kansanmusiikkikappale Jamppadideidaa oli oiva valinta liikuntalauluksi. Nukutukseen valitsimme perinteisen kansansävelmän Tuuti lullan lasta (Ollaranta & Simojoki 1984, 29). Halusimme ottaa cd-levylle mukaan myös rauhallisen instrumentaalimusiikin, jota käytettäisiin vauvahieronnassa taustamusiikkina. Esittelemme luvussa neljä yksityiskohtaisemmin laulujen valintaperusteet sekä niiden leikkiohjeet ja sovitukset.

3.4 Musiikkituokio neuvolassa

Toteutimme musiikkituokion Tikkurilan neuvolassa. Neuvolassa on keskiviikkoisin äiti-vauvaryhmä, joka parin tunnin ajan vaihtamaan kuulumisia. Suurin osa näistä perheistä ei käy muskarissa, joten kohderyhmä oli meille ihanteellinen. Neuvolan johtaja suositteli tätä ajankohtaa, koska vauvaperheiden kokoon saaminen on hänen mielestään työlästä. Kyseisessä ryhmässä käy eri-ikäisiä vauvoja.

Kokosimme vihkon lauluista musiikkituokion (liite 2). Suunnittelimme laulut sellaiseen järjestykseen, jossa ne ovat Lauaen iloa saamme -lauluvihkossa. Halusimme tuokion olevan monipuolinen ja sisältävän kaikkia musiikin työtapoja (liikunta, soitto, laulu ja kuuntelu). Jaoin tuokion niin, että Jenni ohjasi ensimmäisen puoliskon ja Tiina loppupuolen. Arvioimme tuokion kestoksi 45 minuuttia. Neuvolan henkilökunta oli hankkinut patjat ja nauhurin valmiiksi alakerran aulatilaan, missä tuokio pidettiin.

Asettelimme itse tuolit ja toimme mukanaamme muun tarvittavan rekvisiitan; soittimet, huivit ja cd-levyt. Koska neuvolassa ei ole pianoa, päätimme säestää kappaleet kanteleella ja kitaralla.

3.5 Laulujen sovitukset

Suunnittelimme lauluihin sovitukset kahdestaan. Lisä-apua ja tarkennuksia saimme pianon- ja vapaan säestyksen opettaja Marko Puroilta yhden tunnin verran. Sovitusten teossa vaikutti käytettävissä oleva kokoonpano. Opiskelukaverimme lupautuivat soittamaan projektiimme. Halusimme mukaan taitavan ja projektiin soveltuvan pianistin. Tarvitsimme myös melodiasoittimen ja päädyimme yhteistuumin selloon, koska siinä on niin kaunis, syvä ja koskettava ääni. Löysimme myös henkilön, jolla oli kokemusta ääniefektoiden käytöstä ja rytmisoittimista. Päätimme itse hoitaa laulamisen.

Soittajilta tuli hyviä ideoita sovitukseemme. Kokeilimme yhdessä sopivia vaihtoehtoja kappaleisiin. Valitsimme lopulliset versiot soittajien kanssa.

3.6 Levyn työstäminen

Harjoittelimme soittajien kanssa kolmena päivänä. Ensimmäinen harjoitus kesti kaksi tuntia. Tässä ajassa ehdimme käydä läpi ainoastaan kaksi kappaletta. Harjoittelu vei enemmän aikaa kuin olimme ajatelleet, sillä sovitukset vaativat paljon yksityiskohtaisia tarkennuksia. Emme saaneet sellistiä mukaan ensimmäiseen harjoitukseen. Onnistunut harjoittelu olisi tarvinnut kaikki soittajat paikalle. Myös rytmisoittimien puuttuminen hankaloitti sovitusten tekemistä. Kaikesta huolimatta saimme kahden kappaleet sovitukset kuntoon.

Toisella harjoituskerralla kaikki soittajat olivat paikalla. Joudimme vaihtamaan sellistiä, koska alkuperäisen soittajan aikataulu oli kiireinen, emmekä saaneet sovittua yhteisiä harjoitusaikoja. Onneksi saimme nopeasti uuden sellistin tilalle. Saimme paljon aikaa toisella harjoituskerralla. Soittajat olivat motivoituneita ja heillä oli paljon hyviä ideoita sovitusten suhteen. Saimme harjoiteltua kaikki loput kappaleet kuntoon. Teimme joitain muutoksia alkuperäisiin sovituksiin.

Sellisti ei päässyt mukaan viimeiseen harjoitukseen. Treenasimme kuitenkin kaikki kappaleet esityskuntoon kolmessa tunnissa muiden soittajien kanssa. Otimme mukaan muutaman rytmisoittimen, kuten symbaalin *Missä on peukalo* kappaleeseen blueskompin tueksi ja

putkipenaalin tehostamaan hevosen kavioiden kopinaa *Kiurun kaarun* kappaleeseen. Joidenkin kappaleiden sovituksiin tuli vielä viime hetken muutoksia.

Yhteistyö soittajien välillä toimi hyvin, eikä erimielisyyksiä juuri ollut.

3.7 Äänitys

Äänitys tapahtui Ruoholahden Konservatorion kamarimusiikkisalissa 17 joulukuuta Timo Raatikaisen johdolla. Sali oli varattu meille yhdeksästä viiteen. Päivällä pidimme parin tunnin ruokatauon. Äänitysten alkaessa tuntui, että aikaa on runsaasti, mutta harjoitusten edetessä huomasimme, että yksityiskohtien hiomiseen kuluikin yllättävän paljon aikaa. Ensimmäisten kappaleiden äänitys sujui jouhevasti ja energiaa riitti, mikä kuuluu myös kappaleissa. Hioimme kappaleita monta kertaa, parhaimman lopputulosten saamiseksi. Äänittäjäimme oli kannustava ja piristävä koko päivän ajan, mikä nostatti meidänkin tunnelmaa. Koska sellistimme pääsi mukaan vasta puolelta päivin, aloitimme äänittämällä kappaleet, missä hän ei ollut mukana. Näitä olivat *Hii-o-hoi*, *Kiurun kaarun* ja *Missä on peukalo*.

Hii-o-hoi kappale äänitettiin ensimmäisenä. Se sujuikin lähes ongelmitta, lukuun ottamatta sadeputkea, merirumpua ja djembe-rummulla soitettua tuulen ääntä. Näitä efektejä harjoittelimme yksinään useampaan otteeseen, jotta lopputulos olisi mahdollisimman hyvä. *Hii-o-hoi*:ssa on moniäänisiä kohtia. Laulajien äänet soivat erittäin hyvin yhteen ja laulu kuulosti tasapainoiselta. Olimme erittäin tyytyväisiä lopputulokseen.

Kiurun kaarun kappaleessa vaikeuksia tuotti tempossa pysyminen. Kappaleen kolmannella ja neljännellä rivillä tempo vaihtelee huomattavasti. Kolmannella rivillä tempo hidastuu ja muuttuu keinuvaksi. Neljännellä rivillä kaksi ensimmäistä tahtia soitettiin aluksi hitaammin, helpottaen leikkiohjeiden mukaista lapsen nostoa ilmaan. Rivin viimeisissä tahdeissa tempo kiihtyy. Tämä ei toiminut soitossa, sillä emme saaneet rytmiä kohdilleen. Muutimme lopulliseen versioon neljännen rivin niin, että kaksi ensimmäistä tahtia soitetaan alkuperäisessä tempossa (kuten rivit yksi ja kaksi). Koska kappale on lyhyt, kertosimme sen. Ensimmäisellä kerralla viimeisen rivin loppuun tuleva kiihdytys ei toiminut, koska emme päässeet sen jälkeen enää takaisin alkuperäiseen tempoon. Soitimmekin ensimmäisellä kerralla viimeisen rivin ilman kiihdytyksiä ja otimme kiihdytyksen vasta kappaleen loppuun huipennukseksi.

Missä on peukalo - kappale oli vaivattomin äänittää. Soittajilla oli hyvä ”fiilis”, eikä erimielisyyksiä tullut. Pianisti soitti samaa komppia ja yhtä sointua koko laulun ajan ja djembe säesti mukana. Laulajien välinen katsekontakti helpotti laulamista. Äänitimme kappaleen muutaman kerran ja valitsimme niistä parhaan version levyille.

Sellistin tultua mukaan aloitimme **Tuuti lullan lasta** kappaleella, sillä soittajat ajattelivat sen olevan helpoin. Kappale osoittautui yllättävän haastavaksi ja siinä olikin eniten korjattavaa. Kappaleessa oli puhtausongelmia laulun ja sellon suhteen. Soittajat halusivat äänittää tämän kappaleen uudestaan vielä pari kertaa. Päätimme kuitenkin jatkaa muilla kappaleilla ja äänittää tämän uudelleen jos jäisi aikaa. Äänitysten loppuksi kerkesimme soittaa kappaleen vielä muutaman kerran.

Aa aa pullalasta alkaa hitaasti rauhallisella pianon ja sellon alkusoitolla. Laulun alkaessa tempo nopeutuu reippaammaksi. Sopivaan laulutempoon pääseminen tuotti vaikeuksia ja sovimme, että pianisti näyttää laulajille tempon pään nyökkäyksellä. Sellon ja pianon välisoitot toimivat hyvin ja laulajien äänet sointuivat hyvin yhteen.

Jamppadideidaa kappaleessa on monta erilaista kohtaa. Alkuselvitys vei hieman aikaa. Kertasimme mikä osa tulee missäkin välissä ja milloin on soittajien ja laulajien vuoro. Selvityksen jälkeen kappale sujui lähes ongelmitta. Laulua helpottaaksemme toteutimme leikkiohjeita äänityksen aikana. Näin oli myös helpompi päästä kappaleen tunnelmaan.

Pukemislaulu oli varmaan pianistille haastavin kappale, koska piano soittaa lopussa blueskaavaa. Bluesissa liikkuvan basson tempo on hyvin nopea. Jouduimmekin sovittamaan laulun aloitustempoa sen mukaan, että piano pystyy soittamaan luontevasti. Sellistille ei ollut valmiiksi sovituksia, vaan hän sai keksiä itse soolon ja kompin, millä soittaa. Tämä vaati muutaman harjoittelukerran ennen kuin alkoi sujua. Kappaleen alussa lorut sujuivat hyvin, mutta blueskaavan alkaessa oli hankaluuksia sovittaa loruja tempoon. Jouduimme ottamaan kahta viimeistä säkeistöä tämän takia uudelleen muutaman kerran. Äänittäjä lupasi yhdistellä parhaat kohdat levyille kokonaisuudeksi.

4 LAULUVIHKON SISÄLTÖ JA SOVITUKSET

Kokosimme vihkoon laulut sellaisessa järjestyksessä, että niitä voisi käyttää yhtenä kokonaisuutena esim. musiikkileikkikoulussa, lastentarhassa tai kerhossa musiikkihetkenä. Musiikkituokiossa tulisi olla sopivassa suhteessa laululeikkejä, liikuntaa, rauhoittumista/ kuuntelua, loruja ja soittamista. Laululeikeissä virittäydytään tunnelmaan ja harjoitellaan motorisia taitoja. Pieni lapsi ei jaksakaan pitkää aikaa keskittyä ja olla paikallaan. Tämän vuoksi musiikkituokion on hyvä sisältää liikuntaa. Liikuntaa voi esimerkiksi laulun ja pianon tahdissa tai taustamusiikin mukana. Musiikkihetken suositellaan päättyvän rentoutus- tai kehtolauluun. Rauhallinen laulu viestittää lapselle, että leikkituokio on ohi ja toiminnan jälkeen on hyvä rauhoittua hetkeksi esim. kuuntelemaan. Vanhempi voi laulaa lapselleen kehtolaulua tai he voivat kuunnella yhdessä levytä hidastempoista kappaletta (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen & Mäkinen 1998, 178-179.)

4.1 Hii-o-hoi

Kylpylauluksi valitsimme *Hii-o-hoi* laulun (Paaso & Rekki. 2008, 1). Se on rytmikäs ja hauska, ja sitä voi toteuttaa monella tavalla. Laulua voi leikkiä kylpemislauluna, köröttelynä tai liikuntaleikkinä. Koska vauvat, yksi-, kaksi- ja kolmevuotiaat liikkuvat eri tavoin, päätimme tehdä lauluun kolmet leikkiohjeet. Kylpemisleikin tarkoitus on tehdä peseytymistilanteesta hauskeempaa ja helpompaa sekä lapselle että aikuiselle. Vanhempi laulaa laulua liikuttaen sormiaan rytmikkäästi lapsen kehoa pitkin. Näin lapsi tuntee laulun rytmikyyden koko kehossaan. ”*Hii-o-hoi...*” kohdassa kaadetaan vettä lapsen päälle. Leikin aikana lapsella voi olla mukana kylpylelu.

Körötysleikki on tarkoitettu pienille lapsille, jotka eivät itse osaa vielä kävellä. Körötyksessä lapsi kokee kokonaisvaltaisesti laulun rytmin ja perussykkeen. Se luo varmuutta sekä lisää luottamusta vanhempaan sekä harjoituttaa lapsen tasapainoa että karkea- ja hienomotorista hallintaa (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen & Mäkinen 1998, 64-65; Zimmer 2001, 52). Leikkiä voi toteuttaa niin, että vanhempi istuu lapsi sylissään. ”*Neljä merimiestä laivaan käy...*” kohdassa körötellään lasta sylissä rytmikkäästi. Lauletaessa ”*Vanhaa kapteenia...*” heijataan lasta puolelta toiselle. ”*Hii-o-hoi...*” kohdassa nostetaan lapsi ilmaan ja lopussa keinutaan puolelta toiselle. Koko kappaleen lopussa ”pudotetaan” varoen lapsi polvien väliin lattialle ja nostetaan takaisin syliin. Tämä leikki on helppo ja hauska. Yleensä lapset nauttivat siitä suunnattomasti.

HII - O - HOI!

JENNI PAASO JENNI PAASO

NEL - JÄ ME - RI - MIES - TÄ LAI - VAAN KÄY.

VAN - HAA KAP - TEE - NI - A VAAN EI NÄY.

HII - O - HOI! HII - O - HOI!

VAN - HAA KAP - TEE - NI - A VAAN EI NÄY.

Esimerkki 1. Hii-o-hoi (Paaso & Rekki. 2008, 1)

Liikuntaleikki on kehitelty käveleviä lapsia varten. Jos laulu halutaan toteuttaa pienen lapsen kanssa, aikuinen liikkuu lapsi sylissään tai kävelyttää häntä. Laulun rytmii koetaan parhaiten kokonaisvaltaisesti liikkumalla. Laulun alussa marssitaan rytmikkäästi eteenpäin ja tähystellään käsi otsalla löytyykö kapteenia. ”Hii-o-hoi...” kohdassa hypätään ilmaan ja jatketaan kapteenin tähystelyä. Pienemmän kanssa vanhempi nostaa lapsen ilmaan ja marssii joko lapsi sylissä tai kävelyttää häntä.

Hii-o-hoi on kylpylaulu. Siinä puhutaan kapteenista ja merimiehistä, joten halusimme liittää sovitukseen veden elementtejä. Kappale alkaa tuulen huminalla. Humina toteutetaan djembellä niin, että soittaja sivelee rumpun kalvoa kämmenellään. Tuuleen yhtyy merenkohinaa, mikä tehdään merirumpun avulla. Rumpukalvon sisällä on pieniä helmiä, jotka liikkuaan muistuttavat aaltojen kohinaa. Näiden efektien jälkeen djembe-rumpu ja piano tulevat mukaan. Vivahteita soittoon saadaan luomalla ”tarantella” komppia. Koska laulun sanoissa ilmennetään selvästi rytmikästä kävelyä (”Neljä merimiestä laivaan käy...”), tehostimme askellusta pianon laskevan basson (d-cis-h-a) avulla. Ensimmäisessä säkeistössä kaikki laulavat. Koska laulunsanojen mukaan merimiehet vähenevät yksitellen, laulaa ensimmäisessä säkeistössä neljä henkilöä, toisessa kolme jne. Toisen säkeistön ”Hii-o-hoi” kohdassa, huudahdukset

toistetaan kaikuna, koska laulussa merimiehet huhuilevat kapteenia ja kaiku vastaa saman takaisin. Viimeinen säkeistö on soitettu pelkistetysti, koska enää yksi merimies on jäljellä laivassa muiden lähdettyä etsimään kapteenia. Tahdit 13-16 kerrataan lopussa neljä kertaa. Ensimmäisellä kerralla yksi laulaja laulaa ”vanhaa kapteenia vaan ei näy!”. Tämän jälkeen kaikki laulavat tahdit 9-12 ja kaksi laulajaa laulaa ”Sieltähän kapteeni jo laivaan käy” (tahdit 13-16). Nämä tahdit toistetaan vielä niin, että ensimmäisellä kerralla laulaa kolme laulajaa ja viimeisellä kerralla kaikki neljä. Kaikki soittimet soittavat voimistuen loppua kohden.

Viimeisessä säkeistössä on tarkoitus, että merimiehet tulevat mukaan yksitellen kuultuaan kapteenin löytyneen. Loppuun tulee hidastus ikään kuin fanfaarina kapteenille.

4.2 Pukemislaulu

Pukemislaulu (Paaso & Rekki 2008, 3) on yksinkertainen ja siihen voi yhdistää kivan leikin. Laulun avulla saadaan pukemistilanteesta helppo ja hauska. Lapsen osallistuessa pukemiseen leikkien aikuinen saa huijattua huomion pois ikävästä tilanteesta musiikin avulla. *Pukemislaulua* on tarkoitus laulaa kaikenlaisissa pukemistilanteissa. Lapsi tutkii omaa kehoaan ja harjoittelee sen hallintaa. Tämä laulu auttaa lasta tiedostamaan ja hahmottamaan kehoaan. ”Laulaen iloa saamme” -vihkon leikkiohjeiden mukaan vanhempi kyselee lapselta missä on käsi ja mitä siihen puetaan. Tämän jälkeen pyydetään lasta näyttämään se. Kun käsi on löytynyt, ruvetaan aluksi loruilemaan ja sen jälkeen laulamaan laulua samalla taputtaen käsiin, sen sanojen mukaan: ”*Hanskat, hanskat, hanskat puetaan!*”.

PUKEMISLAULU TRAD.

HAT - TU, HAT - TU, HAT - TU PU - E - TAAN.

Esimerkki 2. Pukemislaulu (Paaso & Rekki. 2008, 3)

Sama toistetaan muiden kehonosien avulla. Laulua voidaan hyödyntää myös oikeassa pukemistilanteessa, lauletaan sitä yhdessä samalla kun puetaan kyseistä vaatetta. Laulun avulla voi helpottaa myös vaipanvaihtoa, mikä saattaa olla joillekin vauvoille hankala

tapahtuma. Vanhemman laulaessa ”*Vaippa, vaippa, vaippa vaihdetaan...*” lapsen huomio kiinnittyy ikävästä tilanteesta vanhemman ääneen ja kasvon ilmeisiin, jolloin vauva yleensä rauhoittuu.

Laulaen iloa saamme -vihkon mukana tulevalla cd-levyllä *Pukemislaulu* alkaa lorutellen laulun sanoja rytmikkäästi (”*Hattu, hattu, hattu puetaan...*”). Loruttelulla varmistetaan, että lapsi ymmärtää, mikä vaate puetaan seuraavaksi. Se antaa vanhemmalle aikaa näyttää mihin kehonosaan vaate puetaan. Näin vanhempi ja lapsi ovat valmiina taputtamaan kun varsinainen laulu alkaa. Koska pukemislaulu on yhden soinnun kappale, tuntui luontevalta lisätä siihen vaihtobasso tuomaan rytmikkyyttä. Jokaisen säkeistön alkuun lorutellaan laulu kerran läpi. Ensimmäinen (hattu), toinen (takki) ja kolmas (hanskat) säkeistö toistetaan ensin laulettuna ja sen jälkeen sellolla soitettuna kaksi kertaa läpi. Kappale on lyhyt ja tuntuikin luontevalta pidentää sitä toistojen avulla. Tässä piano soittaa liikkuvaa bluesbassoa ensimmäiseltä (d-f#-a-h-c) ja neljänneltä (g-h-d-e-f#) asteelta ja viidenneltä nelisoinnun (A7). Tämä monipuolistaa kappaletta. Blues soolossa on mukana myös iso lautanen, jota soitetään vispilämäisellä rumpukapulalla. Sellon välisoiton jälkeen tulee ”break”, jolloin kaikki soittimet vaikenivat hetkeksi. Tämä luo kappaleeseen jännitettä. Kappale alkaa pelkistetysti ja paisuu loppua kohden.

4.3 Aa aa pullalasta

Aa aa pullalasta -laulu (Paaso & Rekki 2008, 5) kertoo leipomisesta ja se yhdistetään yleensä jouluun. Sovellamme sitä ”Laulaen iloa saamme” vihkossa koskettelulauluna. Laulun tarkoitus on lähentää lasta ja vanhempaa. *Aa aa pullalasta* on hellittelylaulu, jossa lapsi makaa selällään peitolla, vanhemman laulaessa ja keinutellessa lasta puolelta toiselle käsistä kiinni pitäen.

AA AA PULLALASTA

SUOMALAINEN KANSANSÄVELMÄ

AA - AA PUL - LA - LAS - TA, PUL - LA - LAPS ON TAI - KI - NAS - TA.

SIL - MÄT SIL ON RU - SI - NAS - TA, KOR - VAT KOR - PUN KOP - PU - RAS - TA.

Esimerkki 3. Aa aa pullalasta (Paaso & Rekki. 2008, 5)

”*Silmät sill’ on rusinasta, korvat korpun koppurasta*” kohdassa vanhempi silittelee lasta kulmakarvoista ja korvista. Cd-levyltä tulevan välisoiton aikana sivellään lasta huivilla tai höyhenellä kevyesti. Säkeistöjen lopussa lapsi voidaan ”piilottaa” huivin alle hetkeksi, jonka jälkeen vanhempi kurkistaa huivin alta. Olemme todenneet tämän toimivaksi vauvojen kanssa. Vauvat nauttivat suunnattomasti kurkistusleikistä, huivin liikkeistä ja väreistä.

Aa aa pullalasta kappaleessa sello soittaa introna melodian muunnelmia kahdeksan tahdin verran. Piano säestää vaimeasti korkealta. Laulussa on vain yksi säkeistö ja se toistetaan aina kaksi kertaa. Ensimmäisellä kerralla lauletaan pehmeästi ja rauhallisesti, toisella kerralla reippaammin ja stemmoissa moniäänisesti. Jokaisen laulusäkeistön väliin ja koko kappaleen loppuun tulee sellon soittama kahdeksan tahdin melodia. Viimeisellä kerralla elävöitetään kappaletta niin, että piano soittaa korkealta ja sello matalalta. Kappale on suunniteltu kosketukseen ja hierontaan, missä tarvitaan aikaa ja rauhallisuutta. Siksi koko kappaleen tempo on melko rauhallinen.

4.4 Kiirun kaarun

Kiirun kaarun (Paaso & Rekki 2008, 5) on körötyslaulu. Aluksi körötellään lasta sylissä vuorojaloin puolelta toiselle. Toisessa säkeistössä körötellään lasta jalat yhdessä rytmikkäästi musiikin tahdissa. Kolmas säkeistö on tehty valssitempoon. Siinä keinutellaan lasta puolelta toiselle. Viimeisessä säkeistössä nostetaan lapsi ilmaan kaksi kertaa ja körötellään vauhdikkaasti. Jokainen säkeistö toistetaan kaksi kertaa. Liikkeet on tehty rytmisesti lauluun sopivaksi ja ne on helppo toteuttaa.

KIIRUN KAARUN

TRAD. TIINA REKKI & JENNI PAASO

KII - RUN KAA - RUN, KII - RUN KAA - RUN VAN - HAT HER - RAT RAT - SAS - TAA.

KLIN - KU - TI KLAN - KU - TI, KLIN - KU - TI KLAN - KU - TI HIE - NOT ROU - VAT RAT - SAS - TAA.

HO - PO - TI HO - PO - TI, HO - PO - TI HO - PO - TI PIK - KUI - SET TY - TÖT NE RAT - SAS - TAA.

HOP - TI - KA - LOP! HOP - TI - KA - LOP! PIK - KUI - SET PO - JAT RAT - SAS - TAA!

Esimerkki 4. Kiirun kaarun (Paaso & Rekki. 2008, 7)

Kiirun kaarun on ratsastuskappale. Se alkaa luontevasti putkipenaalilla, mikä ilmentää hevosen kavion ääniä. Alkusoitto on neljä tahtia putkipenaalilla soittaen. Kappaleen ensimmäinen rivi alkaa rytmikkäästi pianon säestäessä laulua. Putkipenaali tehostaa rytmiä soittamalla kahdeksasosanuotteja. Myös djembe tuo kappaleeseen lisää rytmiä. Kolmannella rivillä tahtilaji on kolme-neljäsosaa eli se vaihtuu valsstempoiseksi. Leikkiohjeena tässä säkeistössä lapsi keinuu vanhemman sylissä puolelta toiselle. Jouduimme rauhallisen keinumisen onnistumisen vuoksi hidastamaan kolmannen rivin tempoa. Putkipenaali tehostaa keinumisen tunnetta shufflekompin avulla, soittaen triolin ensimmäistä ja viimeistä iskua. Neljännellä rivillä toisella iskulla ”..lop” kohdassa vanhemmat nostavat lapsen ilmaan. Tätä on helpotettu ja tehty selkeämmäksi fermaattien eli sävelen pidennyksen avulla. Pidätykset musiikissa antavat tarpeeksi aikaa nostaa lapsen ilmaan ja laskea rauhassa takaisin vanhemman polvelle. Fermaatteja korostetaan vielä vibraslap-rytmisoittimen avulla. Ensimmäisellä ja toisella rivillä käytetään perussointuja (I, IV, V). Kolmatta riviä ”Hopoti, hopoti...” elävöitetään pianon laskevan basson avulla. Kaikki rivit kerrataan kaksi kertaa.

4.5 Missä on peukalo

Halusimme lauluvihkoon muutaman vuorovaikutuslaulun. Valitsimme vanhat, perinteiset kappaleet *Missä on peukalo* (Paaso & Rekki 2008, 9) sekä *Kiirun kaarun*. Kiirun kaarun on alun perin loru. Sävelsimme siihen melodian niin, että sitä olisi mielekkäämpi käyttää. Melodia monipuolistaa kappaletta ja auttaa lasta hahmottamaan liikkeit.

Halusimme tuoda vihkoon ainakin yhden tutun laulun, mitä vanhempien olisi helppo laulaa. *Missä on peukalo* -laulu on otettu vihkoon mukaan, koska lapsi tarvitsee tiedollista kehitystä aktivoivia lauluja ja leikkejä. Tällaisia lauluja ovat kaikki, missä lauletaan kehonosien nimistä, eläimistä, yhteiskunnasta jne. Lauluissa lapsi joutuu itse miettimään asioita, jotka kehittävät hänen tietoisuuttaan ja ajatteluaan esim. missä kyseiset kehonosat sijaitsevat, miten kyseinen eläin äänтелеe yms. Lauluihin liitettävät sormileikit kehittävät lapsen hienomotoriikkaa ja käden koordinaatiota, sillä hän oppii liikuttamaan sormiaan erikseen ja vuorotellen. (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen & Mäkinen 1998, 64-65; Zimmer 2001, 52).

MISSÄ ON PEUKALO

LIISA TENKKU RANSKALAINEN KANSANSÄVELMÄ

MIS - SÄ ON PEU - KA - LO, MIS - SÄ ON PEU - KA - LO? TÄÄL - LÄ - HÄN MI - NÄ, TÄÄL - LÄ - HÄN MI - NÄ!

MI - TÄ SUL - LE KUU - LUU? KII - TOK - SI - A HY - VÄÄ. JUOS - TÄÄN POIS, JUOS - TÄÄN POIS!

Esimerkki 5. Missä on peukalo (Paaso & Rekki. 2008, 9)

Missä on peukalo -laulua voi käyttää pienen lapsen kanssa, jolloin vanhempi hieroo lapsen sormia vuorotellen. ”Juostaan pois...” -kohdassa vanhempi laittaa lapsen mahan päälle ensin oikean ja sitten vasemman käden. Vanhempi lapsi voi itse etsiä omat sormensa ja näyttää ne äidille laulun sanojen mukaan. ”Juostaan pois...” -kohdassa lapsi piilottaa ensin oikean käden selän taakse ja sen jälkeen vasemman. Laulua voi soveltaa myös varpasiin, jolloin hierotaan varpaita yksitellen. Lopussa taputellaan kädellä jalkapohjiin.

Kappaleeseen *Missä on peukalo*, halusimme tuoda eksoottisempaa Brasilia -tunnelmaa ja teimme siitä rytmin avulla swengaavan. Laulun pystyy soittamaan yhdellä soinnulla ja elävöitimme sitä lisäämällä D-duuri kolmisointuun kuudennen ja yhdeksännen sävelen. Koska kappaleessa käytetään ainoastaan yhtä sointua, otimme mukaan vaihtobasson tuomaan rytmiä.

Kappale on kahden käden vuoropuhelu. Se toteutetaan kahden laulajan avulla. Toinen kysyy ”*Missä on peukalo..*” ja toinen vastaa ”*Täällähän minä...*”. Tämä idea säilyy kaikkien säkeistöjen ajan. Piano ei soita vielä kahden ensimmäisen tahdin aikana, vaan tulee mukaan vasta ”*Täällähän minä...*” kohdassa vahvistamaan vastausta. Kappaleeseen saadaan vaihtelua tuomalla lauluun sävyjä ja dynaamisia eroja esim. ”*Missä on nimetön...*” säkeistö kuiskataan ja lauletaan vuorotellen. ”*Missä on pikkusormi...*” lauletaan hiljaa ja ”*Missä on koko käsi...*” voimakkaasti. Kahta viimeistä tahtia ”*juostaan pois...*” toistetaan useita kertoja. Kappale hiljenee aste asteelta ja laulu häipyä vähitellen.

4.6 Jamppadideidaa

Miettiessämme kappaleita, huomasimme että viikkossa tulee olla myös liikuntalaulu. Varhaisiän musiikkikasvattajina tiedämme miten tärkeää liikkuminen on lapselle. Löysimme tähän tarkoitukseen ystäviemme säveltämän kansanmusiikkityylinen kappaleen, *Jamppadideidaa* (Paaso & Rekki 2008, 11). Melodia on tarttuva ja siitä saa reippaan liikuntaleikin lapselle ja vanhemmalle. *Jamppadideidaa* -kappale sisältää kaikkia liikunnan eri osia kuten rytmikkyyttä, marssimista, paikallaan olemista, omien kehonosien hakemista ja vapaata tanssia.

JAMPPADIDEIDAA

S. HÄMEENAHO, T. RAATEROVA, J. PAASO JA T. REKKI S. HÄMEENAHO & T. RAATEROVA

KUN MI-NÄ AA-MUL-LA HE-RÄ-SIN O-LI UL-KO-NA PAK-KA-NEN KI-RE-Ä.

5 VAIK-KA MÄ KUN-KA Y-RI-TIN EN MIL-LÄÄN OL-LUT VI-RE-Ä.

Esimerkki 6. Jamppadideidaa tahdit 1-8 (Paaso & Rekki. 2008, 11)

Laulun alussa nuorempi lapsi istuu vanhemman sylissä ja vanhempi lapsi omalla tuolillaan. ”Kun minä aamulla heräsin...” -kohdassa vanhempi nostaa lapsen käsiä ylös ja alas ja isompi venyttelee käsiään. Laulettaessa ”..kireä” taputetaan kolme kertaa käsiä yhteen. ”Vaikka mä kuinka yritin...” -kohdassa heilutellaan jalkoja vuorotellen ylös ja alas, ”...vireä” -kohdassa koputetaan jalkoja kolme kertaa yhteen.

Laulaen iloa saamme -levyllä kappale on soitettu niin, että tähän väliin tulee välisoitto. Sen aikana tanssitaan vapaasti lapsen kanssa.

9 KÄ-DET KOH-TI KAT-TOO TÖ-MIS-TÄ SÄ MAT-TOO RA-VIS-TE-LE PÄÄ-TÄ EI ME OL-LA JÄÄ-TÄ

13 LI-KU-TA SÄ JAL-KAA TÄS-TÄ TANS-SI AL-KAA MARSS-SI-EN KÄ-VE-LEM-ME E-TEEN-PÄIN!

Esimerkki 7. Jamppadideidaa tahdit 9-16 (Paaso & Rekki. 2008, 11)

Välisoiton jälkeen mennään takaisin istumaan. Laulu lähtee alusta samoilla leikkiohjeilla. ”Kädet kohti kattoo...” kohdassa nostetaan kädet ilmaan, tahdissa 10 tömistellään jaloilla lattiaa.” Liikuta sä jalkaa...” kohdassa heilutetaan tai taputellaan päätä ja tahdissa 13 ja 14 nostellaan jalkoja edestakaisin ilmassa. Tahdeissa 15 ja 16 lähdetään marssimaan eteenpäin.

17 JAMP-PA-DI-DEI-DAA JAMP-PA-DI-DI-PA-DAA JAMP-PA-DI-DEI-DAA JÄ-PÄ-DA-PA-DUU!

21 JAMP-PA-DI-DEI-DAA JAMP-PA-DI-DI-PA-DAA JAMP-PA-DI HI-LI-PA-TI HIMP-PÄMP-PÄI!

Esimerkki 8. Jamppadideidaa tahdit 17-24 (Paaso & Rekki. 2008, 11)

”Jamppadideidaa...” -kohdassa jatketaan marssimista vapaasti käsi kädessä lapsen kanssa laulun loppuun asti.

Jamppadideidaa on melodinen ja vauhdikas kappale. Se sisältää jo itsessään mielenkiintoisia elementtejä ja monipuolisen, tarttuvan melodian. Laulussa on yhdistetty kaksi eri kappaletta. Ensimmäisen laulun eli tahdit 1-8 on säveltänyt ja sanoittanut Salla Hämeenaho. Kappale koostuu A- ja B-osasta, jotka molemmat kerrataan (AABB). Toisen laulun (tahdit 9-24) on säveltänyt Tenho Raaterova. Keksimme itse sanat tähän kappaleeseen, koska se oli tehty alun perin pelkille soittimille. Kappaleessa on A- ja B-osa. Ne ovat puolet pidempiä verrattuna Sallan kappaleeseen.

4.7 Tuuti lullan lasta

Loppuun halusimme melodialtaan kauniin nukutuslaulun. Kansansävelmä *Tuuti lullan lasta* (Paaso & Rekki 2008, 13) sopi tarkoitukseen mainiosti. Emme kehitelleet lauluun tarkempia ohjeita. Se on rauhallinen hetki vanhemman ja lapsen välillä. Lapsi ymmärtää, että vanhempi on siinä juuri häntä varten, eikä ole menossa minnekään. Vanhempi voi rauhallisesti silitellä lapsen päätä tai koko kehoa, samalla laulaen.

TUUTI LULLAN LASTA SUOMAL. KANSANSÄVELMÄ, SOV. J.PAASO & T.REKKI

TUU - TI LUL - LAN LAS - TA, VAI - VU VAL - VO - MAS - TA.

PA - NE SIL - MÄT UM - PEEN, NIIN - KUIN KUK - KA LUM - PEEN.

Esimerkki 9. Tuuti lullan lasta (Paaso & Rekki. 2008, 13)

Tuuti lullan lasta on kehtolaulu. Halusimme siihen hyvin rauhallisen tunnelman. Intron aikana sello soittaa d- säveltä urkupisteenä eli vain yhtä säveltä pitkään jousella sitoen, ja laulaja hyräilee melodiaa hieman muunnellen kahdeksan tahdin ajan. Tämän jälkeen toinen laulaja yhtyy hyräilyyn. Välisoittona piano soittaa melodiaa ja sello mukailee sointujen säveliä. Kappaletta on elävöitetty monipuolistamalla välisoiton sointuja, lisäämällä perussointuihin ylimääräisiä säveliä ja käyttämällä korvaavia tehoja. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että D-duuriin on otettu mukaan soinnun yhdeksäs sävel.

Toisessa säkeistössä on mukana kaksi laulajaa. Toinen heistä laulaa stemmoja. Seuraavan välisoiton aikana sello soittaa melodiaa ja piano säestää mukana. Kappaleen

lopussa molemmat laulajat hyräilevät melodiaa kahdeksan tahdin verran. Laulu loppuu samalla tavalla kuin alkoikin eli sello soittaa urkupistettä eli samaa säveltä ja laulaja mukailee teemaa hyräillen.

4.8 Vauvahieronta

Hieronta rauhoittaa ärtynyttä lasta ja luo yhteenkuuluvuuden tunnetta lapsen ja vanhemman välillä (De Rita 1998 & MTV3 Kaks plus 1999). Halusimme vihkoon myös ohjeet ja musiikin vauvahierontaan. Musiikkia tähän oli hankala saada. Toimivinta vauvahierontaan on mielestämme klassinen musiikki, mutta tekijäin-oikeudet estivät meitä saamasta kappaletta. Tämän vuoksi päädyimme liittämään vihkoon vain ohjeet vauvahierontaan. Jokainen vanhempi voi valita taustalle mieleisensä rauhallisen musiikin.

Hieronta aloitetaan rentouttamalla lapsen keho pitkällä, rauhallisilla vedoilla. Hieronta tapahtuu aina ylhäältä alaspäin, päästä varpaisiin ja keskiviivasta ulospäin esim. otsasta ohimoille ja nenän varresta poskipäille. Jalat ja kädet hierotaan samalla periaatteella esim. kainaloista sormenpäihin ja lonkasta varpaisiin.

Lapsen hierominen on hyvä lopettaa muutamalla pitkällä vedolla päästä varpaisiin. Sama sively kannattaa toistaa aina kun lapsi tuntuu hermostuvan.

5 NEUVOLATUOKIO

5.1 Suunnittelu

Ajattelimme että tuokion olisi hyvä alkaa reippaalla köröttelyllä, jotta vanhemmat virittäytyisivät tunnelmaan. Alkulauluksi valitsimme *Hii-o-hoin*, missä Tiina soittaa kannelta. Laulussa on köröttelyä, heijausta, vauvan nostoa ilmaan sekä lopussa lapsen tiputus jalkojen väliin maahan. Koska olemme todenneet kyseiset liikkeet toimiviksi omissa vauvamuskariryhmissämme, halusimme aloittaa tällä laululeikillä.

Seuraavaksi suunnittelimme *Pukemislaulun*, minkä avulla saisimme puettua vaatteet päälle. Laulun aikana vanhemmat taputtelevat lapsen kehonosia, sanojen mukaan. Esim. taputellaan päähän laulaen samalla ”hattu, hattu, hattu puetaan!”. Pukemislaulu on helposti omaksuttava ja ajattelimme yhdistää siihen soittimet, vauvamarakassit. Pitkän istumisen jälkeen on hyvä olla liikuntaa, joten suunnittelimme tähän väliin tanssin. Tanssin rakenne on ABCD ABCD. Kappale on Kiperä yhtyeen esittämä Ellin polkka, eikä sitä löydy Laulaen iloa saamme -vihkosta. Halusimme tämän tanssin mukaan, koska se on molemmille tuttu ja olemme todenneet sen toimivaksi omissa ryhmissämme. Keksimme kappaleen jokaiseen osaan eri liikkeet. A-osassa pyöritään piirissä ympäri, B-osassa kävellään piirin keskelle ja perutetaan taaksepäin. C-osassa pyöritään vastakkain parin kanssa ja D-osassa nostellaan lasta ilmaan.

Vauhdikkaan liikunnan jälkeen halusimme rauhoittaa tunnelman. Tähän tarkoitukseen valitsimme *Aa aa pullalasta* laulun, sillä se on rauhoittava kosketuslaulu. Laulun aikana vauvat makaavat patjoilla selällään. Vanhemmat rullaavat lastaan vatsasta puolelta toiselle. Laulun edetessä sivellään vauvan kulmakarvoja ja hierotaan korvanlehtiä. Päätimme yhdistää lauluun huivit, koska vauvat ovat yleensä innoissaan värikkäistä huiveista ja niiden liikkeistä. Vauvojen maatessa patjalla, vanhemmat sivelevät lasten kasvoja ja kehoa kevyesti huiveilla. Lopussa lasketaan huivi hetkeksi lapsen kasvoille, minkä jälkeen vanhempi kurkistaa huivin takaa.

Tuokio jatkuu *Missä on peukalo* laululla, lasten maatessa selällään patjoilla. Vanhemmat hierovat laulaen jokaisen sormen yksitellen läpi, ensin oikean ja sitten vasemman käden. Tämän jälkeen siirrytään takaisin istumaan puolikaareen tuoleille, vauvat sylissä. Vuorossa on köröttelyleikki *Kiirun Kaarun*. Siinä on neljä säkeistöä, joissa jokaisessa on oma liike. Ensimmäisessä säkeistössä körötellään lasta vuorojaloin polvella puolelta toiselle. Toisessa säkeistössä körötellään tasaisesti rytmässä.

Kolmannessa keinutellaan lasta puolelta toiselle valssirytmisissä. Neljännessä nostetaan lapsi ilmaan kaksi kertaa, jonka jälkeen körötellään häntä vauhdikkaasti sylissä. Suunnittelimme, että Jenni säestäisi tämän laulun kitaralla.

Tuokio jatkuu *Jamppadideidaan* tahdissa. Jamppadideidaa on liikuntaleikki, missä istutaan aluksi tuoleilla, vauvat sylissä. Ensin venytellään lapsen käsiä ylös ja ”ki-re-ä” kohdassa taputellaan käsiä kolme kertaa yhteen. ”Vaikka mä kuinka yritin...” nipistellään lapsen kehoa ja ”vi-re-ä” kohdassa koputellaan jalkoja kolme kertaa yhteen. Tämän jälkeen lähdetään liikkumaan ja tanssimaan lapsen kanssa vapaasti. Toisen säkeistön aikana mennään takaisin istumaan ja toimitaan laulun sanojen mukaisesti: ”kädet kohti kattoo...” nostetaan kädet kohti kattoa, ”tömistä sä mattoo...”, koputellaan jalkoja yhteen, ”ravistele päätä...”, taputellaan lasta päähän ja ”marssien kävelemme eteenpäin.”, lähdetään marssimaan lapsen kanssa ympäri huonetta. Laulu lauletaan pari kertaa läpi ja Jenni säestää kitaralla.

Rentoutukseksi päätimme ottaa vauvahieronnan, klassisen musiikin säestyksellä. Kappale soitetaan levyltä. Vauvat makaavat patjoilla selällään ja vanhemmat hierovat heitä ensin päästä ja kasvoista, olkapäistä ja käsivarsista, keskivartalosta ja lopuksi vielä jaloista ja jalkateristä. Hieronta tapahtuu rauhallisesti, ohjaajan ohjeiden mukaisesti.

Tuuti lullan lasta laulun jätimme tuokiosta pois, koska muuten siitä tulisi liian pitkä.

5.2 Toteutus ja arviointi

Aloitimme tuokion köröttelyllä. Vanhemmat istuivat tuoleilla puolikaassa vauvat sylissä polvien päällä ja me ohjaajina heitä vastapäätä. Näin ollen kaikki osallistujat pystyivät seuraamaan ohjeita ja näkivät selkeästi mitä tapahtuu. Ensimmäinen kappale, *Hii-o-hoi*, on rytmikäs ja mukaansatempaava. Vanhemmat olivat tuokiosta innostuneita ja lähtivät hyvin mukaan. Laulu sai vauvoille heti hymyn huulille. Suunnittelemamme liikkeet olivat selkeitä ja yksinkertaisia, ja toimivat hyvin. Huomasimme, että vanhempia jännitti aluksi, mutta liikkeitä tarpeeksi toistettuamme, he rentoutuivat ja omaksuivat laulun.

Toteutimme *Pukemislaulun* niin, että lapset istuivat vanhempien sylissä. Laulun aikana vanhempi taputteli sitä kehonosaa, mille laulettiin. Taputeltiin käsiä ja laulettiin ”hanskat, hanskat, hanskat puetaan”. Tämä toimi hyvin. Yhdistimme lauluun

vauvamarakassit. Vauvat olivat pieniä ja olisivat mieluummin halunneet maistella soittimia. Soittaminen jäi lähinnä äideille.

Lisäsimme tuokioon yhden tanssin, mitä ei vihkostamme löydy. Halusimme tällä monipuolistaa tuokiota ja tuoda vaihtelua istumiseen. Liikkeet olivat helppoja ja tanssi onnistui hyvin. Vanhemmat omaksuivat askeleet nopeasti ja taustamusiikki oli mukaansatempaavaa. Tuokio pidettiin neuvolan aulassa, mikä on pieni ja siellä oli paljon tuoleja. Isompi tila olisi mahdollistanut rennomman liikkumisen. Nyt jouduimme varomaan tuoleihin kompastumista.

Kosketuslaulu *Aa aa pullalasta* toimi kohtalaisesti lasten maatessa selällään patjoilla. Olimme suunnitelleet, että vanhemmat rullaavat lasta maassa vatsasta, mutta tämä ei näyttänyt toimivan ja joku äiti alkoikin automaattisesti heijata lastaan puolelta toiselle käsistä kiinni pitäen. Korjasimme tämän huomion perusteella kyseisen liikkeen leikkiohjeisiin. Laulussa oli mukana huivi, millä siveltiin lasta. Laulun lopussa lapsi piilotettiin huivin alle. Vauvat innostuivat huiveista, mutta ohjeemme olivat epämääräisiä. Vanhemmat huitoivat huiveja epämääräisesti lastensa päällä ja kurkistusleikissä he eivät tienneet milloin kurkistetaan. Huomasimme, että ohjeita olisi pitänyt tarkentaa ja selostaa koko ajan mitä tehdään seuraavaksi.

Sormileikki *Missä on peukalo*, toteutettiin lattialla, lasten maatessa selällään patjoilla. Sormien hierominen ei toiminut hyvin. Suurin osa tuokion vauvoista oli kolmenkuukauden ikäisiä ja nuorempia. Vauvojen kädet ovat niin pienet, että sormia on vaikea hieroa erikseen. Kolmen kuukauden iässä vauvoille on tyypillistä kipristää käsiään refleksinomaisesti nyrkkiin. Tämän takia sormien hierominen toimisi paremmin vanhemmilla vauvoilla. Yksi äiti keksi, että ”...juostaan pois, juostaan pois” kohdassa voi nostaa vauvat kädet ilmaan ja laskea kädet ristiin vatsan päälle. Totesimme tämän toimivan ja lisäsimme sen vihkon leikkiohjeisiin.

Kiirun kaarun köröttelyyn suunnittelemamme leikkiohjeet ovat helpot, sillä ne pysyvät lähes samanlaisina koko säkeen ajan. Vanhemmat omaksuivat liikkeet ja vauvat nauttivat varsinkin viimeisessä säkeessä olevasta ilmaan nostosta. Laulu toimi tuokiossa suunnitelmamme mukaan.

Liikuntaleikkiin *Jamppadideidaa* teimme muutamia muutoksia juuri ennen tuokiota. Laulun alun nipistelyn muutimme jalkojen nosteluksi, koska se tuntui selkeämmältä. Pään heilutuksen muutimme pään koputteluksi, sillä pieni vauva ei osaa liikutella

päätään tahdonalaisesti. Laulu on pitkä ja siinä on monia liikkeitä. Huomasimme, että laulun leikkiohjeet olisi hyvä käydä tarkkaan läpi ennen liikkumista. Näin vanhemmat pääsevät paremmin liikuntaleikkiin mukaan. Kappaleessa vaihtelee selkeästi istuen leikittävät lauluosuudet sekä liikkuen toteutettavat ”*jamppadideidaa...*” osuudet. Osioita voi halutessaan pidentää toistojen avulla ja vaihdella ryhmän mielentilan ja iän mukaan. Esim. yksivuotiaat harjoittelevat kävelemistä ja heidän kanssaan kannattaakin ottaa enemmän liikuntaa ja vähemmän istumaosioita. Neuvolatuokiossa lisäsimme kertauksen avulla liikuntaa, koska tuntui siltä että vanhemmat olivat juuri päässeet vauhtiin, kun jo piti mennä istumaan tuoleille. Muuten leikkiosuudet toimivat korjattujen ohjeiden avulla hyvin.

Vauvahierontaa toteuttaessa huomasimme kuinka tärkeää on vauvan mielentila. Hieronta toteutettiin tuokion lopussa ja useat vauvat olivat jo todella väsyneitä. He eivät jaksaneet enää maata patjalla selällään ja alkoivat itkeä. Äidit veivät itkivät vauvat hetkeksi toiseen huoneeseen rauhoittumaan, etteivät häiritsisi muita. Muutamat äidit hieroivat vauvaa sylissä, sillä vauvat eivät viihtyneet lattialla. Monet äidit eivät keskittyneet kunnolla hierontaan vaan silittelivät lasta vähän sieltä täältä. Totesimme, että on tärkeää hieroa jämällä ja varmallalla otteella, että vauva rauhoittuu ja rentoutuu. Vauvan mielentilaan vaikuttaa paljon äidin keskittyminen ja täydellinen antautuminen yhteiseen toimintaan. Jos äiti ei ole läsnä tilanteessa, vauva hermostuu. Pari vauvaa jaksoi koko hieronnan ja nautti äidin kosketuksesta. Totesimme, että väsynyt ja ärtyinen vauva ei välttämättä jaksaa hierontaa. Vauvahieronta vaatii aikaa ja rauhaa!

Hieronta toteutettiin tuokion lopuksi, mikä oli liikaa vauvoille. Musiikkituokio oli jo itsessään pitkä, mutta ilman hierontaa siota se olisi toiminut. Huomasimme, että vauvahieronnalle olisi hyvä varata tarpeeksi aikaa. Sen voisi toteuttaa erillisenä osiona.

Kokonaisuudessaan suunnittelemamme leikki-ohjemme toimivat hienosti, koska vanhemmat olivat vastaanottavaisia ja innokkaasti mukana. Olimme myös testanneet näitä liikkeitä omissa musiikkileikkikoulu ryhmissämme. Jouduimme soveltamaan ohjeita paikan päällä, koska ryhmän lapset neuvolassa olivat odotettua nuorempia, alle kolmen kuukauden ikäisiä.

Käytännön testauksessa huomasimme tarkemmin, mitkä liikkeet toimivat ja mitkä eivät. Aa aa pullalasta laulun ohjeissa olimme suunnitelleet rullaavamme lapsia puolelta toiselle, heidän maatessaan pitkittäin äitejä kohti. Tämä ei toiminut ja eräs äiti

ehdottikin, että rullataan lasta puolelta toiselle käsistä kiinni pitäen. Totesimme tämän liikkeen toimivaksi ja korjasimme sen lauluviikkoon. Opettajuus onkin parhaimmillaan vuorovaikutusta oppilaiden ja opettajan välillä. On hienoa huomata, että oppilaat antavat ideoita mitä voi soveltaa käytännössä.

Opettajien eli meidän keskinäinen työnjakomme toimi moitteettomasti. Olemme tehneet aiemminkin yhteistyötä ja tunnemme toistemme työtavat. Tämän pohjalta oli helppo lähteä suunnittelemaan tuokion runkoa, eikä ohjaustilanteessa tullut ongelmia. Selkeä työjako helpotti toteuttamista. Tuokio jaettiin kahteen osaan niin, että Jenni ohjasi alun ja Tiina loppupuolen. Jennin ohjatessa, Tiina säesti kanteleella tai kitaralla ja toisinpäin.

Vastaavien tuokioiden toteuttamisessa suosittelemme ohjaajalle tilan tutkimista, osallistujien määrän ja iän selvittämistä etukäteen. Käytettävissä oleva rekvisiitta on hyvä tarkistaa huolella. Kannattaa myös miettiä joku ylimääräinen liikunta tai leikki siltä varalta, että tuokiosta tulee liian lyhyt tai lapset ovat levottomia. Jos ei ole mahdollisuutta selvittää lapsiryhmän ikää etukäteen, on hyvä suunnitella leikkiohjeet kävelevillä lapsille ja pienemmille vauvoille.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastavinta työn teossa on ollut sen monimuotoisuus ja eri osioiden yhteen liittäminen. Haastetta on tuonut mm. levyn suunnittelu ja tekeminen. Yhteisen ajan löytäminen soittajien ja äänittäjän kanssa on tuottanut ongelmia. Myös lauluvihkon kokoaminen käytännössä oli hankalaa, sillä meillä kummallakaan ei ole aiempaa kokemusta nuotinnusohjelman käytöstä. Opettelimme ohjelman käytön lähinnä kokeilemalla ja erehtymällä. Saimme hiukan apua myös parilta asiantuntijalta. Nuotinnus vei kauan aikaa, mutta lopputulos oli selkeä ja hyvännäköinen. Lisäksi jouduimme etsimään työllemme painajan ja vastaamaan itse kustannuksista. Lauluvihkon kuvien kanssa oli ongelmia, koska olisimme halunneet itse tehdyt kuvat. Kummallakaan meistä ei ole piirustuskokemusta eikä -lahjoja, emmekä siis voineet toteuttaa tätä ajatusta. Painajamme ehdotti, että etsisimme kuvat yleiseen käyttöön tarkoitetusta kuvakansista. Sieltä ei löytynyt tarkalleen sellaisia, joita olisimme halunneet. Löysimme kuitenkin lähes samantyyllisiä kuvia ja valitsimme niitä lauluvihkoon. Onneksi painajallamme oli kokemusta ja näkemystä koostamisesta sekä ulkoasun laatimisesta. Hän otti meidän toiveemme hyvin huomioon ja lopputuloskin oli odotettua parempi.

Parityön haasteena on ollut kaksi erilaista kirjoitustyyliä ja näkökulmaa asioihin. Aikataulujen sovittaminen on ollut toinen suuri haaste. Halusimme kirjoittaa työtä yhdessä, koska huomasimme sen olevan nopeampaa ja tuottoisampaa. Molemmilla on ollut omat työt opinnäytetyön tekemisen ohella, joten yhteisiä aikoja on ollut vaikea löytää.

Mielekästä työn tekemisessä oli sen monipuolisuus ja se, että työtä ei tarvinnut tehdä yksin. Parityön hyviin puoliin kuuluu vastuun jakamisen mahdollisuus. Kollegalta saa tukea ja erilaisia näkökulmia työn tekemiseen. Myös huolet ja ilonaiheet on mahdollista jakaa. Yhdessä kirjoittaessa pystyy korjaamaan työtä heti ja keskustelemaan erimielisyyksistä. Aluksi kirjoitimme molemmat omia osioita ja tarkastimme ne yhdessä. Huomasimme tämän vievän paljon aikaa ja päätimme tehdä lopun tekstin yhdessä.

Äänitys onnistui kokonaisuudessaan hyvin ja nautimme siitä suunnattomasti. Oli upea kuulla omaa tuotosta levyltä ja huomata, että se kuulosti yllättävän toimivalta. Jos tekisimme työn uudelleen, sopisimme levyn äänitystä varten kaksi päivää. Tällä kertaa se ei sopinut aikatauluihimme, sillä oli hyvin vaikea saada edes tätä yhtä aikaa

sopimaan kaikille. Jos olisi ollut kaksi äänityskertaa, levyä olisi voinut hioa enemmän ja lopputulos olisi ollut parempi. Loppupäivästä muusikot olivat jo niin uupuneita, ettei keskittyminen riittänyt ja aistittavissa oli kireää ilmapiiriä. Useampi äänityskerta olisi antanut mahdollisuuden tehdä vihkosta ja cd-levystä vieläkin kattavamman. Lopputulos ei ihan vastannut sitä mitä odotimme. Laulun puhtauden kanssa oli eniten ongelmia, sillä äänityksessä käytetyt mikrofonit olivat hyvin herkkiä ja ottivat kaikki ylimääräiset äänet, hengitykset jne. Mikrofoneja oli käytettävissä viisi ja laulun ja soittimien äänenvoimakkuus ei ollut tasapainossa keskenään. Taustalaulu kuului voimakkaammin kuin melodia ja pianoa ei kuulunut tarpeeksi. Pyysimme äänittäjää tekemään korjauksia levyille. Saimme valmiit levyt vasta maaliskuun lopulla ja jätimme työn arvioitavaksi.

Jos joku haluaisi tehdä vastaavanlaisen työn, suosittelemme varaamaan mahdolliselle äänitykselle useamman päivän ja sopimaan soittajien kanssa harjoitusaikatauluista tarpeeksi aikaisin. Kannattaa myös tiedustella saisiko jostain rahallista tukea vihkon painamiselle. Itse emme sellaista osanneet alkuvaiheessa miettiä. Opinnäytetyön tekeminen kannattaa aikatauluttaa tarkasti ja pitää huolta siitä, että aikaa on riittävästi.

Tulevaisuuden suunnitelmissa on viedä tätä laulumateriaalia myyntiin lapsiperheille. Tätä tarkoitusta varten meidän tarvitsee hioa lauluvihkoa ja cd-levyä. Levy täytyy äänittää uudestaan epäpuhtauksien takia. Lauluvihkon sivut täytyy tehdä vahvemmassa paperista ja kuviin saada lisää väriä. Myös vanhemmille tarkoitettua asiatekstiä lapsen kehityksestä ja laulujen käytöstä on lisättävä vihkoon. Aika ja käytössä olevat välineet eivät antaneet tähän parannukseen mahdollisuutta.

Kokonaisuudessaan opimme paljon. Jouduimme korjaamaan työtä useasti, sillä jokaisen lukukerran jälkeen syntyi uusia ideoita ja löytyi täydennettävää. Opinnäytetyön hiomista voisi jatkaa loputtomiin. Opinnäytetyön aihetta on voinut hyödyntää omissa töissä opettajana. Lauluvihkoon tehdyt melodiat kannustivat keksimään lisää omia kappaleita ja käyttämään niitä. Neuvolatuokion analysoiminen on auttanut kiinnittämään huomiota omaan työhön ja miettimään omia opetustapoja ja -metodeja. Työtä tehdessä olemme joutuneet pohtimaan musiikin vaikutusta lapsen kehitykseen. Tämä on herättänyt ajatuksia myös oman työn tärkeyden suhteen. Olemme saaneet lisää varmuutta opettajuuteen sekä varhaisiän musiikkikasvatuksen tärkeyteen.

LÄHTEET

Alho, E. 1998. *Vauvakulta. Laulukirja vauvaperheille*. WSOY.

Alho, E, Hautsalo, H & Perkiö, S. 2000. *Vauvojen laulun aika*. WSOY.

Anthoni, R-L & Haukka, S. 2005. *Kipeä pupu. Lauluja lapsilta lapsille sairaalakäyttöön*. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. Opinnäytetyö.

Cacciatore, R, Hyvärinen, L, Brotherus, H & Penna, O. 2004. *Taikatanssi–Lycka att dansa*. WSOY

De Rita, T. 1998 & MTV3 Kaks plus. 1999. Vauvahieronta.
[URL:http://www.geocities.com/miukumauku_2000/synvauvahieronta.htm](http://www.geocities.com/miukumauku_2000/synvauvahieronta.htm)

Hakulinen, A. 2004. *Mitä tehtäis*. Kirjapaino Art-print.

Hongisto-Åberg, M, Lindeberg-Piiroinen, A & Mäkinen, L. 1991. *Hip hoi musisoi*. Fazer Musiikki.

Hongisto-Åberg, M, Lindeberg-Piiroinen, A & Mäkinen, L. 1998. *Musiikki varhaiskasvatuksessa*. Tammerpaino.

Hongisto-Åberg, M, Viitaila-Pulkkinen, E & Louhi, K. 1990. *Vauvojen laulut*. Lastenkeskus.

J. Jordan-DeCarpo & J. A. Nelson 2002, Music and Early Childhood Education, toim. R. Colwell & C. Richardson. Teoksessa *The new handbook of research on music teaching and learning*. New York: Oxford university press.

Krokfors, M. 1985. *Lapsi ja musiikki LAULAMINEN*. WSOY.

Krokfors, M, Laaksonen, L & Salo, M. 1991. *KÖRÖ KÖRÖ. Lystiä leikkiä 0-3 vuotiaille*. Gummerus Kirjapaino.

Lampi, I. 1980. *Auta lasta puhumaan*. Weilin+Göös kirjapaino.

Lindevall, A. 2007. *Minä kasvan. Kasvuikäisen fyysinen kehitys ja sen tukeminen*.

<URL:http://www.lohja.fi/Vanhemmuus2/Min%E4_kasvan.htm#Motorikka>

Linnakivi, M, Tenkku, L & Urho, E. 1988. *Musiikin didaktiikka*. WSOY.

Niemelä, P, Siltala, P & Tamminen, T. 2003. *Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus*. WSOY.

Ollaranta, R & Simojoki, M. 1979. *Musiikkia muksuille*. Otava.

Ollaranta, R & Simojoki, M. 1984. *Pium paum paukkaa*. Otava.

Ollaranta, R & Simojoki, M. 1989. *Laulan lasten lailla*. Otava.

Ollaranta, R & Simojoki, M 1994. *Meidän muksun laulut ja leikit*. Otava.

Paaso, J & Rekki, T. 2008. *Laulaen iloa saamme. Lauluja ja leikkejä vauvaperheen arkeen*. Omakustanne.

H. Papousek 1996, Musicality in infancy research: Biological and cultural origins of early musicality, toim. I. Deliège & J. Sloboda. Teoksessa *Musical Beginnings. Origins and development of musical competence*. New York: Oxford university press.

Perkiö, S & Huovi, H. 2002. *Vauvan vaaka*. Tammi.

Sinkkonen, J. 1995. *Lapsen kanssa hyvinä ja pahoina päivinä*. WSOY.

Sopanen, S. 1999. *Satutunti*. Otava.

Sopanen, S & Kaikkonen, M. 2001. *Leikitunti*. Otava.

Sopanen, S & Kaikkonen, M. 2006. *Lystitunti*. Otava.

Zimmer, R. 2001. *Liikuntakasvatuksen käsikirja*. Lasten keskus

Liite 1. Haastattelulomake neuvolaan

Helsingin ammattikorkeakoulu, Stadia
Musiikin koulutusohjelma
Varhaisiän musiikkikasvatus
Opinnäytetyö
Tiina Rekki, Jenni Paaso

KYSYMYKSET VANHEMMILLE NEUVOLAAN:

(alle kolmevuotiaat lapset)

1. Laulatko/ lorutteletko lapsellesi?
2. Kuinka usein? Miten? Mitä?
3. Koetko sen helpottavan perushoitotilanteita? Millä tavalla?
4. Tunnetko paljon lasten lauluja/loruja?
5. Oletko saanut vinkkejä hoitotilanteisiin esim. neuvolan henkilökunnalta? Mitä?
6. Koetko tarvetta tällaiselle ”kirjalle”? Onko erityistoiveita sen sisällön suhteen?

Liite 2. Tuntisuunnitelma

Tikkurilan neuvola

TUNTISUUNNITELMA

Musiikkituokio/ Opinnäytetyö

Kohderyhmä: Äidit ja vauvat

Opettaja: Tiina Rekki ja Jenni Paaso

Pvm: Ke. 24.10.2007

klo: 13.45- 14.30

Teema: Opinnäytetyön laulujen testaus neuvolassa

Musiikillinen tavoite: testataan, miten viikon laulut ja leikit toimivat käytännössä

<u>Tunnin kulku</u>	<u>Tarvittavat välineet</u>
<p>1. <u>KÖRÖTTELY</u> * Hii-o-hoi - köröttely, heijaus puolelta toiselle, nosto ilmaan +köröttely. - lopussa lapsi tiputetaan jalkojen väliin</p>	kantele
<p>2. <u>LAULULEIKKI + SOITTAMINEN</u> * Pukemisia - hattu= pää, hanskat= kädet, housut= jalat, takki= koko keho</p>	maracas kitara
<p>3. <u>TANSSI</u> * Ellin polkka (ABCDABCD) A=piirissä ympäri B= eteen-taakse C= parin kanssa D= heitot ilmaan</p>	CD: Liik.mus.4
<p>4. <u>KOSKETUSLAULU</u> * Aa aa pullalasta - rullataan lasta, sivellään kulmakarvoja ja korvia - huivit: heilutetaan lapsen päällä, kurkistetaan huivin alta</p>	patjat huivit
<p>5. <u>LORU + KÖRÖTTELY</u> * Kiirun kaarun 1= klinkkaus 2= köröttely 3= keinuminen 4= nosto ilmaan</p>	
<p>6. <u>SORMILEIKKI</u> * Missä on peukalo - hierotaan vauvan sormet läpi, samalla laulaen - nostetaan kädet ilmaan ja lasketaan vuorotellen vatsan päälle</p>	
<p>7. <u>LIKUNTALEIKKI</u> * Jamppadideidaa - käsien nostaminen + taputus, jalkojen nostaminen + koputus - tanssien - kädet ilmaan, jalkojen koputus, pään taputus, marssitaan vapaasti</p>	
<p>8. <u>RENTOUTUS</u> * Vauvahieronta - kasvot, pää, kädet, keskivartalo, jalat</p>	CD: Oli,LK1. 18